

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

I dag firar vi 4:e söndagen i advent med temat *Herren är nära*. I folkkyrkan har man inte längre Johannes Döparen med utan man har lagt in den väntande Maria som huvudperson. Vi har kvar de gamla texterna och predikotexten är Joh 3:22–30 som vi hörde från altaret.

*22 Sedan gick Jesus med sina lärjungar till Judeen, och han var med dem där en tid och döpte. 23 Även Johannes döpte, i Ainon nära Salim där det fanns gott om vatten, och folk kom dit och blev döpta. 24 Johannes hade ännu inte blivit satt i fängelse.*

*25 Då uppstod en diskussion om reningen mellan några av Johannes lärjungar och en jude. 26 De gick till Johannes och sade: "Rabbi, han som var med dig på andra sidan Jordan och som du vittnade om – nu döper han, och alla går till honom!"*

*27 Johannes svarade: "En människa kan inte ta sig något utan att det ges henne från himlen. 28 Ni kan själva vittna om att jag sade: Jag är inte Messias, jag är sänd framför honom. 29 Brudgum är den som har bruden. Men brudgummens vän står där och lyssnar till honom, och han gläder sig över brudgummens röst. Den glädjen är nu min helt och fullt. 30 Han måste bli större och jag mindre."*

Bön: Käre Jesus, lär mig se på dig, så att jag inser att jag inte har något att säga om inte du ger det. Ge du oss i dag det vi behöver höra. Amen.

*Han måste bli större och jag mindre.*

Det här uttalandet av Johannes Döparen ska bli vårt tema i dagens predikan. Det är en storslagen inställning och mycket ovanlig för att vara uttalad av en människa. Vilket företag vill se ett konkurrerande företag ta sig in i samma bransch och fara iväg med allt fler av de egna kunderna? Eller vill vi som församling se en annan församling växa och vi själva blir allt färre?

Så här var det faktiskt för Johannes. Han hade under en tid blivit oerhört populär – vi vet inte

hur länge han hade hållit på och predikat och döpt, men han hade haft stor framgång. Det heter i Markusevangeliet att hela Judeens land och Jerusalems alla invånare gick till Jordan för att höra honom och bli döpta av honom. Men så kommer Jesus, och han predikar och låter sina egna lärjungar döpa. Johannes lärjungar berättar oroligt för sin mästare: alla går till honom!

Det känns som när barnen kommer hem från skolan och säger: alla andra har, alla andra får! Det är knappast så att alla andra barn har just den sortens jeans eller att alla andrabarn får resa till Österrike på sportlovet. Men det känns så.

Och så måste det ha känts för Johannes lärjungar. Nu kommer han som du vittnade om och alla går till honom! Hur ska nu Döparen förhålla sig? Ska han lära upp sina egna lärjungar så de blir skickligare och kan föra en aggressivare marknadsföring för sin egen grupp?

Nej, han svarar mycket ödmjukt och klokt: *"En människa kan inte ta sig något utan att det ges henne från himlen."* *"Han måste bli större och jag mindre."*

Det här är en inställning som flera ledare borde ha. Då skulle maktkamp bli ett minne blott. Då skulle antalet konflikter minska avsevärt.

Johannes vet sin plats. Han tar ett exempel: brudgummens vän blir glad när han får överlämna bruden åt honom. Ni känner till den här seden, som kanske har kommit från Amerika, att en så kallad "best man" ledsagar bruden till altaret för vigseln. Eller vanligare hos oss är att det är brudens far som för sin dotter till altaret och symboliskt överlämnar henne åt brudgummen. Johannes ser sin plats som brudgummens vän. Det är inte han som ska få gifta sig med bruden. Hans plats är att förbereda bruden för bröllopet och föra fram henne till brudgummen.

### **Bruden och brudgummen**

Det är här på sin plats att säga något om hur Bibeln framställer brudgummen och bruden som en förebild för Jesus och församlingen. Vi

har en ganska god bild av hur judarnas äktenskap ordnades i praktiken. Det första exemplet är från 1 Mos 24, där Abraham sänder sin äldste tjänare till sitt gamla hemland för att söka en hustru åt sin son Isak. I kap 15 har Abram klagat över att han kommer att dö barnlös och att hans arvinge är Elieser från Damaskus. Troligen är det just han som nu blir sänd för att hämta en hustru åt Isak. Elieser har redan förstått att han går miste om sitt arv, sedan Abraham och Sara fått barn. Men han är trofast och vill göra det som hans herre befäller och önskar. Så han lovar Abraham med ed att han inte ska ta en hustru åt sin son bland de kananeiska flickorna utan reser till hans gamla hemland och hans släkt för att där söka en hustru åt Isak.

Vi vet av den vackra berättelsen att hans resa blev välsignad. Han gjorde enligt den tidens sed: när han hade funnit en flicka som Gud visat honom genom ett tecken bad han, på sin husbondes vägnar, flickans far Betuel och hennes bror Laban om att hon skulle få följa med honom och bli Isaks hustru. Han gav dem dyrbara gåvor och man frågade ännu Rebecka om hon vill följa med honom. Det ville hon. Och när hon hade kommit till Isak tog han henne in i sin mors tält och så blev de vigda till äktenskap.

Här iakttog man den ordning som har kallats trolovning. Redan när Rebecka tillsammans med sin familj hade accepterat frieriet var hon Isaks brud. De hade ingått ett äktenskapsförbund och var trolovade med varandra. Men de hade ännu inte fullbordat äktenskapet. Det skedde först när Rebecka hade kommit till Isak.

Vi kan också tänka på Josef och Maria. De var trolovade med varandra men inte äkta makar. Därför hade de ännu inte haft något sexuellt umgänge med varandra. Trolovningen var redan ett juridiskt förbund mellan bruden och brudgummen. Det var mer än det vi kallar förlovning i dag. Men bröllopet skedde först när brudgummen hämtade sin brud till sitt hem.

När Josef fick veta att hans fästmö Maria var gravid blev det väldigt svårt. Han älskade henne och ville inte utsätta henne för vanära. Egentligen borde hon ha dödats som straff för det som man antog var otukt med en annan

än sin trolovade. Josef ville skiljas i hemlighet, vilket skulle ha skonat henne. Men då uppenbarade sig en ängel för honom i en dröm och sa (Matt 1:20): "Var inte rädd för att ta till dig Maria som din hustru, för barnet i henne har blivit till genom helig Ande."

Då gjorde Josef som ängeln hade befallt och tog sin hustru till sig. Det betydde att de vigdes till äktenskap. Men han rörde henne inte förrän hon hade fött en son. Han gifte sig alltså med henne helt enligt judarnas tradition. Men han gjorde ett undantag: han hade inte sexuellt umgänge med henne. Han respekterade henne högt för att den helige Ande hade avlat hennes barn.

Slutligen har vi förebilden med Jesus och församlingen. Det läser vi om i Ef 5:29–32:

*Så gör också Kristus med församlingen, 30 eftersom vi är delar i hans kropp. 31 Därför ska en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska bli ett kött. 32 Denna hemlighet är stor – jag talar om Kristus och församlingen.*

Paulus hänvisar här till skapelseberättelsen, 1 Mos 2, där Gud gör mannen och kvinnan till ett i äktenskapet. Det här är en stor hemlighet: så som bruden och brudgummen förenas till ett kött så är församlingen ett kött med Kristus, hennes brudgum. Hur det går till får vi veta i Rom 6: vi har genom dopet förenats med Kristus Jesus till hans död, och ska också vara förenade med honom i en uppståndelse som hans.

Bruden är alltså den kristna församlingen. Ibland brukar man tänka att varje kristen personligen är Jesu brud. Så sjunger också några sångförfattare, t ex F G Hedberg: "Jesus är min brudgum, jag hans brud". Men även om det i ljusa stunder inför det härliga evangeliet kan kännas just så personligt, är det är inte så den här jämförelsen ska förstås i Ef 5. Jesus har köpt människor till sin brud genom sitt oskyldiga lidande och sin död, och dessa som svarar ja till hans kallelse och i trohet väntar på hans ankomst är den trolovade bruden som sedan ska förenas med honom den härliga stunden när bröllopet är inne, vid hans andra ankomst.

## Brudgummens vän

Johannes Döparen hade alltså som uppgift att bereda folket för brudgummen. Tidvis hade han stor framgång. Men framgången blev inget högmod för honom. Han visste att hans uppgift var att peka på honom som skulle bli större, medan han själv skulle bli mindre. Och han visste att Jesus var den som skulle bli stor. Johannes fick inte uppleva det tillfället när Jesus fullbordade sin frälsningsgärning. Han blev fängslad och i fängelset blev han hals-huggen.

Det finns en annan intressant aspekt på vår bild av brudgummen och brudgummens vän. Johannes Döparen är ett redskap för att föra bruden till brudgummen. Samma ämbete har predikanterna i vår tid. Vi som har kallats till Ordets ämbete ska visa på Jesus. Vi ska bereda bruden att vänta på brudgummens ankomst och under väntetiden lära henne att förbereda sig genom att vara trogen mot honom och att trofast sköta sina uppgifter, så som bruden brukar bereda sig genom att förbereda det som ska tas med till det nya hemmet.

En "best man" kan inte vara en kvinna. Han är brudgummens bästa vän bland sina manliga bekanta. Här får vi en antydning om att en kvinna inte kan vara pastor i Guds församling. Men vi har andra direkta ord som säger att hon inte ska inneha ämbeten där hon uppträder med auktoritet i församlingens undervisning. I samma sammanhang i Efesierbrevet som vi läste ifrån förmanar aposteln kvinnan att hon ska underordna sig sin man så som församlingen underordnar sig Kristus.

När brudgummens vän för bruden till altaret för att möta sin brudgum gläder han sig. Han får avstå från sällskapet med den sköna bruden för hon tillhör en annan. Paulus skriver (2 Kor 11:2):

*Jag har trolovat er med en enda man, Kristus, och vill föra fram en ren jungfru till honom.*

Johannes Döparens uppgift var att omvända människornas sinnen så att de kunde möta Jesus, sin brudgum, som rena jungfrur. På samma sätt är det vår uppgift som pastorer att så förkunna Guds ord, lag och evangelium, att församlingen bevaras trogen och ren. Där be-

hövs stränghet när lagen predikas, och också bestraffning om bruden i svaghet faller för frestelser från andra män, alltså börjar lyssna till falsk förkunnelse. Och där behövs evangelium som tröst och kraft för att bruden ska orka vänta, och rentav vänta länge, som vi hör på söndagen före domsöndagen i liknelsen om de tio jungfrurna. Brudens renhet är den vita dräkt som Jesus har klätt henne i vid dopet. Hon tillräknas hans rättfärdighet. Det är en predikants största uppgift att klä bruden i den dräkten och föra henne till sin brudgum, och anförtro henne åt Guds ord och nattvarden för att bevara henne ren.

## Han ska växa till

Det är inte lämpligt om brudgummens vän blir för central och viktig, så att han blir en rival till brudgummen. Därför ska en predikant inte framhålla sig själv. Det är Jesus som ska bli stor.

Johannes visste att det inte var hans uppgift att föra bruden till himlen. Till det var hans kraft för svag. Han skulle föra bruden till Jesus.

När hans lärjungar greps av avund och förundrade sig över att allt fler gick över till Jesus, visste Johannes att det var helt rätt. Han hade gått i Andens skola och nu undervisade han sina lärjungar i det sanna växandets konst: *Han måste bli större och jag mindre.*

När vi är nyfödda kristna, särskilt om det skett genom en omvändelseupplevelse, är vi fulla av iver och hjärtat brinner. Så kan det också kännas när vi korta stunder får vara på förklaringsberget tillsammans med Jesus, nära Jesus på läger eller dagar kring Guds ord, och när vi får åtnjuta Herrens kropp och blod i nattvarden. Men när vi återvänder till vardagen kommer frestarens röst. Han kan visa på det som vi har lyckats någorlunda med, eller rentav klarat bättre än andra. Kanske berömmar någon något av det vi har gjort och det skapar stolthet över våra prestationer, i stället för att vi med tacksamhet ger Gud äran. Så finns risken att vi blir högmodiga och ser ner på andra. Då kan Gud behöva använda lagens hammare för att slå ner oss så att vi tvingas tillbaka till korset.

Eller så kommer han med frestelser så att vi faller i synd, varefter han kommer och anklagar oss och insinuerar att en sådan som fallit i synd inte är värd att vara en Kristi lärjunge. Då behöver vi höra evangelium, som säger oss att det inte är fråga om vår förträfflighet eller våra meriter när vi ska komma inför Gud, utan att vi får komma i Jesu namn, med hänvisning till hans fullkomlighet.

I den skolan får vi lära oss, att vi ska se mindre på oss själva och mera på Jesus. Det är inte alls farligt att vara liten i Guds rike. Tvärtom, det är det bästa tillståndet. "När jag är svag, då är jag stark", säger Paulus. I Guds skola gör det ingenting att andra lyckas bättre. Det enda som gäller är att vi får vara Guds barn av nåd, att vi ger Jesus allena äran.

Då betyder det också så lite om en jordisk organisation växer till eller går om intet. Inte ens en organisation som bär namnet "kyrka" ska göra anspråk på att bestå för evigt. Om den gör sin uppgift som brudgummens vän och för människorna till Jesus har den berättigande, men inte annars.

Nu står vi inför julhögtiden, då vi minns hur Gud blev människa i ett litet barns gestalt. Så skulle Jesus komma för att söka upp oss, tvätta oss rena i dopet och helga oss till ett liv i gemenskap med honom. Må Gud ge oss den ödmjukhet som erkänner barnet i krubban vara den Herre, som har gjort allt och som äger all makt och som vi också vill vara tillsammans med och lära känna. Då får vi en god jul.

Bön: Ack, Herre Jesus, hör min röst: gör dig en bädd uti mitt bröst, uti mitt hjärta bliv och bo, så har jag tröst och evig ro! Amen.